Buducnost Kosova, ukoliko Savet bezbednosti ne usvoji novu rezoluciju o Kosovu
25.05.2007.

Moderator: Poštovani gosti, uvažene kolege, dobro došli na konferenciju za novinare koju organizuje Medija centar. Učesnici današnje konferencije su šef Brianske Kancelarije u Prištini gospodin Dejvid Blant, zamenik premijera Kosova Ljutfi Haziri i predsednik Srpskog pokreta otpora Momčilo Trajković, koji još uvek nije stigao, ali nadamo se da će se u toku konferencije pojaviti. Tema konferencije je „Budućnost Kosova ukoliko Savet bezbednosti ne usvoji novu rezoluciju“. Pre nego što naši gosti daju uvodnu reč odnosno svoje stavove i mišljenja o ovoj temi, zahvalila bih se OEBS-u koji nam je za ovu konferenciju omogućio opremu za simultani prevod. Sada bih zamolila gospodina Dejvida Blanta da iznese svoj stav o temi ove konferencije.

Dejvid Blant: Pre svega mislim da će biti mnogo bolje ukoliko odgovorimo na određena pitanja, na samu temu današnje konferencije. Mi usmeravamo sve naše napore da upravo bude suprotno od teme današnje konferencije i da dođemo do uspešnog rešenja tj. da dođe do usvajanja nove Rezulucije. Na Kosovu je veoma teško stanje. Veliki broj ljudi prepoznaje da trenutni status- kwo nije dobar i da svakako ne služi svim zajednicama na Kosovu. Treba da krenemo dalje da bi pružili određenu bezbednost svima. Ukoliko znamo kakav će biti status, imaćemo i politički i privredni prosperitet, koji će svakako omogućiti bolje životne uslove za sve zajednice na Kosovu.Zato smo mi usredsređeni da ovaj proces bude uspešan, i to je mnogo bolje nego da potrošimo dragoceno vreme i gledamo i razmišljamo o tome sta će se desiti ukoliko tako nešto ne uspe. Znam da ćete mi postavljati pitanja u vezi toga, ja ću se truditi da vam dam najbolje odgovore. Pre nego što završim ovaj svoj uvodni govar i dam reč gospodinu Haziriju, moram da kažem, ukoliko neki smatraju da je održavanje ovakvog stanja dobro, smatram da se na neki način zavaravaju, jer pre svega to neće biti odgovor koji nam je potreban. Rešenje ovakve situacije je neophodno. Iskreno vam zahvaljujem što sam ovde, hvala vam na pozivu, hvala svima koji su ovo organizovali i hvala onima koji mi pomažu sa ovim prevodom.

Ljutfi Haziri: Kao što je rekao gospodin Blant nema B plana. Ahtisarijev plan je jedini put koji mi sledimo, jer B plan je nešto što se ne ostvaruje i na tome se nije radilo i nije se dozvolilo da to bude alternative. Naša delgacija “Jedinstva” i kosovske institucije, u partnerstvu sa medjunarodnim faktorima rade da bi ovaj plan uspeo i to je posledica jedne druge misije i misije Kai Eidea na Kosovu, koji je proucavao, ocenio i preporučio potrebu otvaranja statusa. Ta misija je preporučila neophodnost otvaranja statusa i po toj preporuci je kasnije imenovan gospodin Ahtisari da bi pronašao put okončanja konačnog statusa i ta misija je preporučila i teme oko kojih se uglavnom razgovaralo, a to su pitanja i teme na kojima je fokusiran razgovor. Stoga trenutak je da u okviru istog mehanizma koji je uspostavio privremeno rešenje na Kosovu 1244, prestanak rata i probleme sa kojima se Kosovo suočavalo, sada bude podržana nova rezolucija koja će da otvori put rešavanju problema, jer suprotno je neodrživo i ja takodje verujem kao Dejvid da je status kvo najlošije rešenje. Gradjani Kosova ne mogu da nastave da žive pod ovakvim rezimom i sa stanjem statusa kvo

uvek u iscekivanju i akumulaciji problema, koji se nadovezuju za status. Spreman sam da odgovorim na sva vaša pitanja.

Moderator: Kolege novinari, izvolite!

Krenar Gaši (BIRN): Pitanje za gospodina Blanta. Nema nikakvih naznaka da će se ruski stav po pitanju Kosova uskoro promeniti. Ukoliko dođe do toga da Kosovo samo proglasi nezavisnost, da li će to podrža ti Velika Britanija?

Dejvid Blant - To je jasno pitanje, ali ne mogu da vam dam jasan odgovor. Ja uvek pokušavam da izbegnem teška pitanja. Još jednom ponavljam da je naš fokus da ostvarimo široki spektar obaveza, koje će takodje biti ostvarljive i za članove Saveta bezbednosti. Još uvek se ne zna da će Rusija uraditi nešto po tom pitanju. To je pre svega veoma jasno pitanje i ne mogu da vam dam odgovor na to. Nisam želeo da ulazim u ovakva hipotetička pitanja, mogu samo da kažem da je ono na šta se mi usredsredjujemo, da što pre dodje do određene saglasnosti, ili pre svega odluke oko koje će se saglasiti svi članovi Saveta bezbednosti. Dolaze neki jasni signali od naših prijatelja iz Rusije, a sa druge strane znamo da Kontakt gupa funkcioniše kako treba. Postoje redovni sastanci Kontakt grupe na različitim nivoima, sastajemo se, ovde sam upravo došao sa sastanka Kontakt grupe ovde u Prištini..Ovi kontakti i sastanci Kontakt grupe funkcionišu kako treba i ne bi trebalo da se zavaravamo da će postojati veliki broj ili visoki stepen, da kažem, neke zavere, koja dolazi od naših ruskih kolega. Još jednom mogu da ponovim da se mi usredsređujemo na budućnost, da pre svega nađemo pravilan način za napredak i da dođemo do nekog rešenja koje će pre svega sve članice Saveta bezbednosti prihvatiti i da će ga podržati.

Zana Mezini (Radio Kosovo): Ima li kosovska strana plan B ukoliko se u Savetu bezbednosti ne usvoji nova rezolucija. Šta ćete preduzeti?

Ljutfi Haziri: Ja rekoh da nema plana B i morate verovati da nema nikakve alternative. Radilo se mnogo na održivom rešenju, na rešenju koje zadovoljava interese Kosova, interese građana Kosova, uključujući i interese srpske zajednice na Kosovu. Stoga bi svako odstupanje od ovog procesa, imalo druge konsekvence i probleme u regionu. Zbog toga se naša angažovanost odnosi na to da ovaj proces treba svakako uspeti. Pominje se tu da će biti jednostranog priznavanja i delovanja velikih država. U tom procesu, Kosovo će opet aktivnost koordinirati sa članovima Kontakt grupe, koji su mnogo uložili na okončanju procesa oko statusa Kosova. Dakle to se ne nadovezuje samo sa sadašnjom, već i sa borbom NATO-a, sa osmogodišnjim političkim odlukama na Kosovu, sa ozbiljnim angažovanjem na svim nivoima da proces ide u potrebnom pravcu i da se uspostavi konačno rešenje, da se uspostavi mir i stabilnost i poštovanje prava etničkih grupa, nacionalnih manjina i svih onih koji ovde žive. To je cilj na čemu smo mi radili beskompromisno, mada je bilo bolnih kompromisa u odnosu

na bečke pregovore, ali u odnosu na realizaciju procesa statusa i ispunjavanju zahteva i želji građana, mi verujemo da je to put kojim ćemo ići bez promena.

Zana Mezini (Radio Kosovo): Da li postoje očekivanja da Savet bezbednosti ne usvoji novu rezoluciju?

Lutfi Haziri: Ja mogu da nastavim da odgovaram na vaša insistiranja. Ne da nema takvih očekivanja, nego ima potpunog poverenja da će proces na putu na kojem smo, biti okončan, kao što je planirano. Problem je dan ili čas kada će se održati finalni scenario, ali se realno veruje da će proces ići onako kao što je predviđeno i da nema potrebe da bude ustručavanja, odnosno straha među građanima zbog uloge Rusije. To bi u prevodu značilo da zbog nekoperiranja kosovskih Srba može doći do unutrašnje opasnosti.Takođe se odnosi na ulogu Rusije kao političkog centra, kao države u odlučivanju u slučaju Kosova, sa članicama Kontakt grupe, ali svako atakovanje u pripremanju građana da ne prihvate odluku, podrazumeva da kosovski Srbi sprečavaju nezavisnost i to je ono što je najopasnije. Interesi Rusije se ne odnose sto posto na status Kosova, sukob interesa Rusije sa ostalim članovima Kontakt grupe se nadovezuje i na problem sa Iranom i sa drugim velikim projektima, koji se odnose na globalni razvoj. Permanentna tendencija da se uloga Rusije prevodi na to da Srbi sa Kosova sprečavaju ovaj process je opasan fenomen, jer naša iščekivanja su bila i ostaju, da će kosovski Srbi biti most izgradnje poverenja između Albanaca i Srba.

Dejvid Blant: Ja imam nesto da dodam na ovu pricu. Mislim da je jako bitno da sav posao koji je uradjen u Njujorku da rezultate. Što se tiče sastanka ministara razmišljali smo o tome na jedan požljivi način, a pre svega koje su to zabrinutosti ili aktivnosti Rusije u ovom procesu i da li ćemo moći da nađemo mehanizme koji će uveriti naše prijatelje u Rusiji o nekim određenim stvarima, kako je rekao zamenik premijera. To su pitanja koja nisu direktno povezana sa Kosovam ili sa Srbijom, ali u svakom slučaju treba da ispitamo i tu stranu i uveren sam da će pre svega određene diskusije koje se odvijaju na različitim nivoima podržati ono što je upravo rečeno.

Shkumbin Ahmetdzekaj (RTK): Gospodine Blant, znam da ne volite da odgovarate na teška pitanja, ali i sama današnja tema je kompleksna. Želim da mi kažete koje su pretnje sa kojima će se Kosovo suočiti ukoliko Ahtisarijev plan ne prođe kroz rezoluciju? Za gospodina Hazirija, šta će se desiti sa Kosovom ukoliko se ne usvoji nova rezolucija?

Dejvid Blant: U svakom slučaju to i nije hipotetičko pitanje i ne bih mogao upotrebiti reči kao što su određene pretnje, nego pre svega da kažemo određene situacije. Ako ne dođe do jedne uspešne rezulucije i možda da ostanemo u istom stanju gde smo i danas, jasno je da će to

dovesti do velikog broja izazova. U tom pogledu smatram da će biti veoma teško stvoriti određene uslove koji će omogućiti značajni zaposlenja. To će se pre svega oslikati na čitavu zajednicu, znači na sve zajednice na Kosovu, kako na većinsku tako i na sve ostale pripadnike manjinskih zajednica. Ukoliko nemate određeni privredni razvoj, onda smatram da je veoma teško obezbediti budućnost. Mi sve vreme govorimo o boljoj budućnosti, a bolja budućnost za buduće generacije je zaposlenje. U svakom slučaju moramo da radimo sa određenim političkim elementima kako bi stvorili određenu sigurnost, moramo da vidimo određene aspiracije, kako većinske zajednice tako i manjina. Ono što je takođe važno, je da se vidi način kako mogu da se osiguraju, tj. zaštite oni koji se osećaju da su u teškom polažaju. Takođe imamo politički put kojim svako mora da krene dalje. Od vitalnog značaja je određeni privredni razvoj, tako da ne mogu da vidim kako možete da nastavite na jedan efikasan i delotvoran način ka razvoju bez rešenja statusa. Bezbednost za sve je moguće obezbediti kroz privredni razvoj i privrednu stabilnost. Bez toga ne vredi govoriti o političkim stvarima. Ukoliko želite da iskoristim vašu reč, pretnja, ona neće biti moguća. Naravno neće se moći održati ni status–kwo, jer on neće moći da omogući privredni razvoj. Samim tim, radićete sa nesigurnošću, a to zabrinjava pre svega većinsku zajednicu, a i sve druge manjinske zajednice na Kosovu. Što se tiče bezbednosti i samog privrednog razvoja, jedini način na koji možemo da rešavamo ove probleme jeste ukoliko što pre dođemo do jednog zadovoljavajućeg rešenja i samog statusa Kosova. Da li postoji određena pretnja za neki novi konflikt i sukob ukoliko dodje do neusvajanja nove rezulucuje? Iskreno se nadam da će svi shvatiti da to ne može da vodi ka boljitku. Ja mislim da će većinska zajednica moći da ubedi sve ostale, da takve stvari nisu dobre zbog svih onih stvari, elemenata, koje sam već napomenuo, i da će razumno ponašanje svih omogućiti put Srbije i Kosova u evropsku porodicu. Svako izazivanje sukoba, sa bilo čije strane, izvršiće destabilizaciju u regionu i imaće nesagledive posledice na sve ono što sam upravo rekao.

Ljutfi Haziri: Ako Kosovo ostane ovako kako jeste, po rezoluciji 12 44, koja je bez poštovanja i jasnoća o budućnosti, ne može da generiše stabilnost, desilo bi se suprotno i došlo bi do nesigurnosti kao i ostalih problema. Da se ne bi problemi otežavali, a posebno za manjinske zajednice, jer će ih većina u tom slučaju posmatrati kao problem, i kao faktor ometanja rešavanja budućnosti, nezavisnosti i niza drugih problema. To bi bilo stanje, da ako bi došlo do toga da rezolucija 12 44 ostane na snazi, da bi se nastavila takva situacija koja će imati posledice. Dali će biti krize? Verovatno da se mogu pretpostaviti, u ovom delu Balkana, sve vrste kriza, ali ne u formi rata jer su borbe okončane 10. juna 1999. a to je dan okončanja svih ratova i konflikta. Bilo je i sličnih razvoja ali su to bili pokreti koji su veoma brzo rešavani i za nekoliko meseci je uspostavljena stabilnost, kao na primer Makedonija gde je Ohridski sporazum integrisao stanovništvo odnosno Makedoniju u sve evropske procese.

Ovaj deo pitanja oko klasičnih borbi ili konflikta je takav da mislim da nema potencijala koji pokazuju ni sa jedne strane, ni od Srbije, jer su borbe završene 10. juna.

Dejvid Blant: Opet bih se nadovezao sa gledišta Evrope, ovo je jako bitan elemenat. Ukoliko se vratite deset godina unazad i uporedite gde je Srbija bila u odnosu na neke druge zemlje u regionu, i pogledate taj odnos ili stanje danas, kada imamo situaciju da su zemlje kao Mađarska, Rumunija i Bugarska trenutno u Evropskoj Uniji. Želimo da vidimo da na neki način prijatelji u Srbiji takođe uzimaju ovakvo učešće, takođe želimo da budemo sigurni da

Srbija ide ka tom putu, do Evropske porodice, tj. u evropske integracije. Ne želim da govorim detaljno o tome, svi smo upoznati sa time, ali ono što želim da kažem, ukoliko uporedimo neke određene razvoje u regionu, vidimo da u Srbiji proces pristupanja EU nije baš najbolj. Svakako Srbija treba da bude određeni pokretač za stabilnost i napredak u regionu.

Žarko Joksimović (LINK-PRODUKCIJA): Pitanje i za gospodina Hazirija i za gospodina Blanta. Koliko sam Vas razumeo, gospodine Haziri, možda sam i pogrešio, Vaš odgovor na poslednje pitanje je direktno provociranje eventualnih napada i ekscesa na račun Srba, samo zato što ne pristaju da budu na nezavisnom Kosovu. Njih okrivljujete, ukoliko stvar ne bude išla kako treba u Savetu bezbednosti, Pitam Vas, šta ste zapravo uradili za sve ove godine koliko ste na vlasti i šta su uradile kosovske institucije kao i međunarodna zajednica, da ubedi Srbe da nađu mesta na ovom prostoru? Da li je trebalo da dođe delegacija Saveta bezbednosti, pa da se setite i odnesete nekoliko stvarčica u povratnička sela, kao što ste to uradili, ili je trebalo da se to kontinuirano radi sve ove godine? Gospodine Blant izvinite, ali pomalo mi smešno deluju vaše tvrdnje da će prosperitet Kosova biti znatan, u slučaju kada se reši status, ali pre svega insistirate na tome da to bude nezavisnost. Šta je Veliku Britaniju do sada sprečavalo da ulaže na Kosovo, šta je i ostale države sprečavalo da ulažu na Kosovo?

Ljutfi Haziri: Pre svega ja ovo vaše pitanje vidim kao komentar. Mi nemamo potrebe da nalazimo Srbima mesto, oni imaju svoje mesto na Kosovu, oni su se ovde rodili, imaju svoja imanja, kulturu i sopstvene živote i nemamo mi šta da im nalazimo. Šta smo mi uradili u proteklih sedam godina za kosovske Srbe? Zaista je bilo raznih razvoja kao posledice rata, ali počinjemo od kosovskih opština. Srbi su učestvovali kao i na izborima i lokalnim procesima, deo su institucija, radi se svakodnevno na rešavanju problema građana, a ja danas nemam neke konkretne rezultate po tom pitanju da bih vam jasnije odgovorio. Ima milion problema, ali se ti problemi odnose i na većinu, a to su problemi koje treba rešavati. Ekonomski razvoj i jeste usko povezan sa statusom i oko toga nema dileme. Kosovo ne može biti član Svetske Banke i MMF-a, a ne može potraživati sredstva ni od Pariskog kluba. Ne može biti deo razvoja koji mogu direktno uticati na razvoj Kosova, a u tome bi dobrobit videli i kosovski Srbi. Šta se planira? Vi znate šta se po Ahtisarijevom paketu planira, približava se srpskim građanima u većoj meri, ali sav napredak će se ostvariti samo uz saradnju svih, a ne u razdvajanju, jer će razdvajanje rezultirati samo probleme. To će biti tragedija. Ja nisam mislio da vas optužim. Građani u većoj meri traže udaljavanje od zvaničnog uticaja Beograda. To se odnosi na školstvo, na obrazovanje i bolju perspektivu i zapošljavanje, dok je u isto vreme talac političkog nadzora i kontrole u kojoj su građani gubitnici, jer ne mogu da odrede koji je bolji i lakši put koji poboljšava život. I postaviću još jedno pitanje koje se odnosi na evropsku perspektivu koju je spomenuo Dejvid. Nažalost ja sam čuo izjavu premijera Srbije da Srbija ne želi da bude deo evropskih procesa zarad kosovskog procesa. Ja to želim da objasnim da kao što je rekao Holbruk u Prištini, Srbija treba da bira između Kosova i evropske zajednice i to je žalosno. Nije ni u interesu Kosova da Srbija bude nestabilna i ekonomski nerazvijena. Kosovo ima šta da ponudi na tržištu Srbije, Makedonije, Crne Gore i dr. Znači nema interesa da stvaramo okolnosti koje stvaraju probleme i loše odnose sa drugima. Nama odgovara da radimo u partnerstvu i da sprečavamo organizovani kriminal, prostituciju i mnogo što šta, čiji su izvori i bivši ratovi. Pre 10 godina bilo je problema oko ljudskih prava, ali nije bilo

problema oko privrednog kriminala, ali su ratovi ostavili posledice, organizovani kriminal, trgovinu ljudima i to čini državu bolesnom, a evropska unija nije bolnica za bolesne države. Moramo se izlečiti i boriti se protiv problema i da se kao zdrave države integrišemo u procese evropske zajednice.

Dejvid Blant: Što se tiče problema srpske zajednice na Kosovu, znamo da Velika Britanija podržava takav stav da treba da se osigura bezbednost i prosperitet za Kosovo, to je onaj pristup koji mi zastupamo i siguran sam da što se tiče same međunarodne zajednice, odlučni smo da uradimo sve što treba da zaštitimo srpsku zajednicu na Kosovu, kao i sve ostale manjinske zajednice i da damo puno poštovanje i zaštitu kulturnom nasleđu, crkvama, manastirima itd. Ne treba da sumnjate u našu obavezu da ćemo uraditi to što sam rekao. I još jedno veoma važno pitanje je na koji način kosovski Srbi treba da budu ubeđeni da ostanu na Kosovu? Što se tiče određenih napora koji su uloženi u tom pogledu, a pre svega treba da se prošire informacije svima šta sve može da se ponudi i šta je to što proizilazi iz samog Ahtisarijevog predloga? Svakako da to nije jednostavno i dolazi jedna druga poruka iz Beograda, ali u svakom slučaju moramo da uradimo sve što je u našoj moći da damo određene argumente kako bi ljudi bili informisani o određenim mogućnostima koje će moći da urade. Mi želimo da kosovski Srbi, a samim tim i sve zajednice ostane na Kosovu, i želimo da se raseljena lica vrate. Što se tiče ekonomskog razvoja, pitali ste šta to Veliku Britaniju sprečava da investira na Kosovu? Ništa ne sprečava Veliku Britaniju da investira na Kosovu. Vlada Velike Britanije troši ogromna finansijska sredstva , to je između 20 i 25 miliona eura, izuzimajući vojna angažovanja i druge stvari.

Zulfija Jakupi (Blu Skaj): Na početku ste rekli da nema alternative Ahtisarijevom planu, ali opet nismo čuli ništa konkretno, šta ako ne bude usvojena nova rezolucija, hoće li možda biti nastavak novih pregovora?

Dejvid Blant: Mi ne znamo zasigurno šta će biti. Ukoliko, na žalost ne dodje do usvajanja nove rezolucije, što se tiče konačnog statusa smatram da ćemo biti na jednom drugačijem terenu. Niste me eksplicitno pitali, ali možda postoje neke druge mogućnosti koje će uzeti u obzir Savet bezbednosti, a možda s druge strane Rusija uloži veto, ali samo želim da još jednom ponovim da što se tiče samog nastavka ovakvog statusa - kwo na osnovu rezolucije 1244, sa UNMIK-om koji pokušava da dobro uradi jedan veoma težak posao, smatram da nije jedan odgovarajući process i smatram da ne bi trebalo da se oslanjaju na tako nešto, ne samo srpska zajednica već i ostale zajednice na Kosovu.

Ljutfi Haziri: Ne verujem da će uloga Rusije biti ulaganje veta, jer je veto bio mehanizam hladnog rata. Rat je završen i mi smo u fazi globalizacije i ja verujem da preko razgovora i pregovora na nivou Saveta bezbednosti nije ostalo mnogo da se identifikuju glavne teškoće i u drugim oblicima će se uspeti da se to prevaziđe. U interesu je svih da se to prevaziđe, odnosno

da se podrži Ahtisarijev plan i ja želim još jednom podsetiti da je bilo toliko dubokog poverenja u Rusiju 1999.godine, kada je bila intervencija NATO-a i kada su se vodile borbe na Kosovu. I sami znate da je došlo do NATO intervencije, sa podrškom međunarodne zajednice, pa i sa podrškom Rusije nakon rata na Kosovu. Neaktivnim učešćem u rešavanju problema, ali u slanju vojnika nakon rata i nemojte uvek verovati da nešto što proizilazi kao zahtev i volja koja se nekome sviđa prolazi. Ima i drugih puteva osim glasanja na Savetu bezbednosti koji mogu dovesti do implementacije Ahtisarijevog plana i zaokružiti ovaj process. Stoga, što pre svi budu shvatili ovaj proces i veruju u isti, onda će to biti najbolji put za realizaciju istog.

Dejvid Blant: Postoje neka uverenja da će doći do određenih opstrukcija, da će Rusija uložiti veto i u svakom slučaju ja to razumem, vrlo blisko sarađujem sa novinarima i to čini dobru priču za vas i daje vam dodatno vreme na nekim udarnim vestima. Ja to sve shvatam, ali postoji neka druga strana. Šta ako, recimo Rusija na neki način podrži ovaj proces i ne dođe do nikakve opstrukcije od strane Rusije. Ja sam već rekao da ne vidim ni jedan način zašto bi to bilo nemoguće da Savet bezbednosti ispuni određene praznine i da se dođe do nekog određenog procesa. To je na neki način druga pozitivna priča, smatram da to nije negativna priča, jer otvara put da se jasno stvori pomirenje i da dođe do procesa koji će, kao što sam već rekao, dati određenu budućnost svim zajednicama na Kosovu. To je priča koju možete uvek pisati. Juče smo imali neke određene vesti o tome šta ako se desi ovo ili ono, to su hipotetička pitanja, a to je pre svega ukoliko međunarodna zajednica prihvati određene odgovornosti i jedno određeno rešenje, koje će svakako biti dugotrajno i koje će dati mogućnost svim ljudima da žive bezbedno. Želeo bih da priča u tom kontekstu i na taj način bude napisana.

Moderator: Stigao je i gospodin Momčilo Trajković, koji će sada izneti svoj stav o “Budućnosti Kosova, ukoliko Savet bezbednosti ne usvoji novu rezoluciju”.

Momčilo Trajković: Odmah da kažem da sam ja jedan od onih koji smatra da ne postoji rešenje za Kosovo.već postoji rešavanje,postoji proces.To govorim već desatak, petnaest godina.Da su oni koji su odlučivali o ovome tu poruku dobro shvatili , mislim da smo mogli da dođemo već danas do rešenja koje treba da bude kompromisno i koje treba da institucionalizuje one procese koji će voditi ka miru , koji će voditi ka integracijama , koji će voditi pre svega ka evropskim integracijama. Ukoliko postoje krajnosti ,jedni neće ništa, drugi ne daju ništa ,ja mislim da će se onda ovde uspostaviti večiti krizni procesi, koji neće dozvoliti da se uspostavi jedno moderno društvo i tako Kosovo neće moći da bude faktor koji treba da doprinese uspostavljanju mira na ovim prostorima.

Smatram da rešenje „preko kolene“ nije rešenje. Ovo za šta se zalaže Ahtisari tj. način na koji se nameće rešenje Srbiji , mislim da je vrlo pogrešno i može izazvati krizu koja će da bude permanentna i koja može da nas vrati u, neću da kažem ratne sukobe, ali u jednu permanentnu

krizu koja neće dozvoliti da se na Kosovu i Metohiji stabilizuje jedno moderno društvo.

Ja jesam zagovornik veta, ali nisam zagovornik veta zbog veta.Slažem se sa ovim što sam čuo, da veto može takođe da proizvede krizu.Oni koji zagovaraju veto odmah moraju da imaju i rešenje za kosovsku krizu.U tom smislu smatram da treba da se nastave razgovori i pregovori, jer bez pregovora i dogovora nema rešenja problema, iako se sada misli da je to nemoguće.Treba , dakle „izaći iz rovova".Srpska i albanska strana su se zakopale u rovove i one sada treba da izađu iz tih rovova.Između tih rovova postoji prostor, postoji kompromis.

Mi smatramo da je odlaganje konačnog rešenja o statusu Kosova omogućavanje da se kroz proces dođe do pravog rešenja.Naše zagovaranje odlaganja rešenja, na primer na deset godina, nije status-kwo. Tih deset godina mi dobijamo kako bismo u tom procesu , o kojem sam govorio, konstituisala društva, kako bi se konstituisalo jedno moderno kosovsko-metohijsko društvo i jedno moderno srpsko društvo, koja će se zajedno, koristeći taj period „dokotrljati" do Evropske Unije.To je vrlo bitno, jer bi taj globalni princip integracije u Evropsku Uniju bila šansa da se uspostave mirna rešenja na ovim prostorima.Onoga momenta kada mi postanemo članice EU , ovo o čemu sada pričamo, biće smešno .

Plašim se da ako dođe do rešenja „preko kolena" , srpska strana će dobiti pravo da se ponaša onako kako su se Albanci ponašali , kada nisu hteli da priznaju Miloševićevu državu, ali ne samo Miloševićevu, već uopšte državu Srbiju na ovim prostorima.Kako se taj problem rešava?Kako će se Srbi ponašati u tom nezavisnom Kosovu koje će biti proglašeno bez dogovora ?Ponašaće se onako kako su se Albanci ponašali.Neko će reći da je to etnički princip.To je tačno, i Albanci su ne želeći državu Srbiju, imali taj etnički princip i došli su do ove situacije.Albanci su naučili svoje komšije Srbe kako da se bore za svoja prava.

Ako bismo došli do tog principa, ako bi Kosovo bilo nezavisna, legitimna država ,ona bi mogla da primeni sve mere koje je Srbija primenila. Ta država bi stotine hiljada Srba pokušala da pripitomi i da ih, uslovno rečeno, natera da prihvate državu koju ne žele .Na taj način bi ovde bila permanentna kriza.Takođe je jako opasno da se problemi rešavaju silom kao što je to i Milošević želeo. Silom se problemi ne rešavaju.Može se desiti da sila otera Srbe odavde, što bi ponovo proizvelo krizu.

Ja mislim da mi treba da sednemo da se dogovorimo.Vi znate da sam jedan od žestokih kritičara beogradske politike zato što mi, kosovsko-metohijski Srbi, nismo aktivni faktori u rešavanju ove krize.Time ne želim da kažem da Beograd treba da se isključi iz ovog procesa.U Beču je trebalo da se na tom „brvnu" sudare dva ključna faktora koji treba da ponesu bilo koje rešenje, a to su kosovski Albanci i kosovski Srbi.Na žalost to se nije desilo.

Ukoliko dođe do odlaganja na ovih deset godina, kako mi predlažemo, Srbi treba da uzmu aktivno učešće u svim kosovskim institucijama .To vreme treba da iskoristimo kako bismo napravili jedno moderno kosovsko društvo, koje će biti društvo za sve.Na žalost, moram da kažem da smo mi ovde napravili albansko društvo, ovde se ne radi o kosovskoj državi, ovde se radi o albanskoj državi i jednoj kvazi- multietničosti u kojoj Srbi treba da budu „ruža na reveru", kako bi se reklo da je napravljeno kosovsko, multietničko društvo.Verujte mi, imam iskustvo, to nije dobro rešenje.

Ja sam i gospodinu Tadiću i gospodinu Koštunici, pre mesec dana, poslao projekat našeg pokreta, tj. kako mi vidimo rešenje kosovske krize.U našem projektu niko neće biti zadovoljan ali u njemu se otvara proces izgradnje jednog modernog društva, koje treba da uđe

u EU.Juče sam dobio odgovor od Predsednika Tadića, a od Premijera očekujem odgovor.Ovaj naš projekat će biti uzet u razmatranje, jer nije dovoljno reći samo da mi hoćemo veto. Veto bez rešenja, bez kompromisa i bez pravog evropskog rešenja ne znači ništa.Ja zaista očekujem da će Srbija, međunarodna zajednica i kosovski Albanci pronaći to evropsko rešenje, kako bismo mogli da budemo faktor integracija .Ovo je faza kada mi treba da uspostavimo koncept koegzistencije.

Ja se zalažem za građansko multietničko društvo, ali do njega se dolazi kroz proces, u kome ćemo uspostaviti evropske kriterijume, ukoliko imamo ekonomski razvoj i ukoliko naš cilj jeste EU. Bez Srba ili bez Albanaca to je nemoguće.Rešenje u korist samo jednih, doneće permanentnu krizu koja će mnogo više usporiti ulazak u EU i Srbije i Kosova .Ukoliko bi se prihvatio naš projekat Srbija bi se za deset godina pripremila za EU a Kosovo bi se kao evropski protektorat,potpomognut i EU-om i Srbijom, takođe pripremilo za EU.Ulazak u EU rešava sve probleme.Onda bismo mi bili faktor koji bi doprinosio integracijama.Ovo je moj stav i mislim da je ovo jedini put ka rešavanju krize.Zato sam rekao da svako nametnuto rešenje otvara nove krizne procese.Oni koji hoće da zaustave procese, takođe će stvoriti krizu.Zato mi predlažemo rok u kome će Kosovo imati, kao evropski protektorat, maksimalnu samostalnost, ali u kome će se pripremati zajedno sa Srbijom za članstvo u EU.Kada postanemo članice EU, mi se nalazimo u jednom novom ambijentu, i ponovo ponavljam da će ovo o čemu danas govorimo, biti smešno.Hvala!

Dejvid Blant: U svakom slučaju slažemo se gde treba da idemo i koji je to put, slažemo se oko toga da treba da imamo multietničko društvo, gde će biti vladavina prava, međutim ne slažemo se kako doći do toga. U svakom slučaju smatram da bi bilo veoma poželjno da se dođe do nekog određenog rešenja oko kojeg će se složiti sve strane. Ahtisari se veoma trudio kroz ovaj proces, kroz koji smo prošli. Znam da će recimo Srbi reći da su bile samo jedna ili dve runde razgovora, koje su bile posvećene ovakvom rešenju, ali u svakom slučaju postoje stalne konsultacije između tima gospodina Ahtisarija i obe strane: albanske i srpske. Gospodin Ahtisari je ubeđen da se ne može doći do nekog zajedničkog stava između Srba i Albanaca.Iz tog razloga smatramo da treba da podržimo ovakav proces.Određene ideje od deset godina nadgledanja i neka vrsta međunarodnog protektorata dolazile su od strane srpskih vlasti.Moje pitanje je ko će to uraditi, ko će preuzeti takav zadatak na sebe, koji je već osuđen na propast ?U svakom slućaju ne vidim da se međunarodna zajednica slaže da preuzme jednu takvu ulogu koja svakako neće uroditi plodom. Ukoliko govorimo o još deset godina nekog status - kwo, pod vlašću UNMIK-a, da li pre svega srpska zajednica smatra da je to u njihovom interesu? Srpska strana može sama da odgovori na to pitanje, ali ja svakako znam odgovor.

Stojan Jovanović(BETA): Mnoge ozbiljne analize među Srbima pokazuju da ukoliko Kosovo dobije nezavisnost, ono će vrlo brzo postati etnički čisto, znači Srbi će ga napustiti. Vaša zemlja i vaša vlada je lider u nastojanjima da Kosovo postane nezavisno. Moje pitanje je, s obzirom da imate loš imidž kod srpskog naroda još od vremena bombardovanja, da li vaša Vlada oseća neku moralnu odgovornost za posledice etničkog čišćenja koje će se verovatno desiti?

Dejvid Blant: Postavili ste dva pitanja, ako se ne varam.Prvo je da li će kosovski Srbi ostati na Kosovu i da li osećam moralnu odgovornost zbog ove situacije? Ne mogu reći pouzdano da li će kosovski Srbi ostati na Kosovu, ali mogu da vam kažem da ćemo učiniti sve što je u ljudskoj moći, da se nešto takvo postigne. To je pre svega da podržimo kosovske Srbe da ostanu ovde, da imaju svoje kulturno nasleđe tj. crkve i manastire Najvažnije je da imamo bezbednost i sigurnost za sve građane Kosova.Sa druge strane važna je odluka svakog pojedinca da li želi da živi na Kosovu.Želim da napomenem da ćemo reći ljudima da ostanu na Kosovu, a takođe ćemo reći raseljenim licima da se vrate.I dalje ćemo nastaviti da radimo na tome, a takođe ćemo ulagati određeni novac u projekte koji će finansirati i podržavati povratak raseljenih.Za ovaj period je izdvojeno za povratak raseljenih 2,6 miliona eura i svakako želimo da ulažemo još sredstava.

Što se tiče moralne odgovornosti za određenu situaciju na Kosovu , sa jedne strane mi jesmo odgovorni za ovakvo stanje, ali sa druge strane ja to ne prihvatam kao krivicu.NATO kampanja i NATO bombardovanje 1999.god. su došli kao rezultat određenih okolnosti, a naročito zbog Miloševićevog brutalnog odnosa preme Albancima na Kosovu i određenih humanitarnih okolnosti koje su se javile povodom toga.Naglašavam da NATO kampanja nije bila usmerena protiv srpske zajednice, nego na ponovno uspostavljanje mira i omogućavanje da se vrate sva raseljena lica .Zato ne prihvatam ono što ste hteli da mi nametnete ,tj ono što se odnosi na moralnu odgovornost.

Pre nego što odem želim da kažem da mi je bilo izuzetno zadovoljstvo da budem sa vama, uživao sam u vašem društvu i zahvaljujem se na vašim pitanjima.Hvala!